

TUDÁSSZINTMÉRŐ TESZTEK FEJLESZTÉSE A NEMZETI IDENTITÁS ISMERETELEMENEK MÉRÉSÉHEZ

Dancs Katinka

SZTE Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: társadalomtudományi műveltség; pedagógiai értékelés; nemzeti identitás

A nemzeti azonosságtudattal legszorosabban összefüggő ismeretelemeket a szakirodalom nemzeti szimbólumoknak nevezi (I. Assmann, 1999; Smith, 1991). A nemzeti szimbólumok általános köre ismert (I. Edensor, 2002; Kapitány és Kapitány, 1998): történelmi események, személyek, földrajzi területek, műalkotások és tárgyak, azonban kultúránként eltérő, hogy mely elemeket tekintik nemzeti szimbólumnak. Kutatásunkban azt a célt tűztük ki, hogy azonosítsuk a hazai nemzeti szimbólumok körét, és általános iskolások mérésére alkalmas tudásszintmérő teszteseteket készítsünk. Előadásunk célja a tesztfejlesztés lépéseinek, a fejlesztés aktuális helyzetének bemutatása. A kutatás első lépéseként félig strukturált interjúkat folytattunk pedagógusokkal (N=12) 2014 decemberében és 2015 januárjában. Célunk az volt, hogy ellenőrizzük, a tanárok által említett szimbólumok illeszkednek-e az általunk feltárt elméleti rendszerhez, illetve vannak-e olyan szimbólumok, amelyek kimaradtak ebből a rendszerezésből. Ezen eredményeket felhasználva meghatároztuk az általános iskolások által ismerhető szimbólumok körét. Az így létrejött szimbólumrendszerből, valamint a tantervekből kiindulva tesztváltozatokat készítettünk. 2015 júniusában egy próbamérés során 4. (N=110) és 6. osztályos (N=90) tanulók töltötték ki a 46 és 52 itemből álló teszteket. A tesztesetek elfogadható megbízhatóságúak, így segítségükkel jellemezhetjük a tanulók tudásszintjét. A 4. osztályosok átlagteljesítménye 65%, a 6. osztályosoké 54% volt. A nemek teljesítménye között egyik esetben sem találtunk szignifikáns különbséget. Az idősebb tanulók esetében szignifikáns együttjárást találtunk a teszten nyújtott teljesítmény és az iskolába járás szeretete ($r=0,36$, $p<0,001$), a televíziónézés ($r=-0,28$, $p=0,006$) és az olvasás ($r=0,35$, $p<0,001$) gyakorisága között. Ezek az eredmények arra engednek következtetni, hogy a tanulók szimbólumokkal kapcsolatos tudása részben az iskolából származik, ugyanakkor az informális hatások szerepe is fontos. Ezek az összefüggések felvetik a szociokulturális tényezők szerepét is. A megbízhatósága mellett fontosnak tartottuk a tesztesetek érvényességének tisztázását is. Egy 2015 decemberében lebonyolított online mérés során arra kértünk pedagógusokat (N=160), hogy ötfokú skálán értékeljék az általunk összegyűjtött szimbólumokat. Az eredmények azt mutatják, hogy a résztvevők egyetértettek azzal, hogy a kiválasztott személyek, események, épületek és tárgyak nemzeti szimbólumoknak tekinthetők. Fejlesztés alatt álló tesztjeink hozzájárulnak ahhoz, hogy gyarapodjon a társadalomtudományi műveltség feltérképezésére alkalmas mérőeszközök köre. Hozzájárulnak a tanulók nemzeti identitásának jellemzéséhez, a tudásszintjüket befolyásoló változók feltárásához is.